

ZAPOŠLJAVANJE I POLOŽAJ OSOBA S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTU RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Biondić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in
Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:813786>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in
Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

IVANA BIONDIĆ, 0253050420

ZAPOŠLJAVANJE I POLOŽAJ OSOBA S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTU RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2022. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

**ZAPOŠLJAVANJE I POLOŽAJ OSOBA S
INVALIDITETOM NA TRŽIŠTU RADA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA OSNOVE SOCIOLOGIJE

MENTOR: doc.dr.sc. BARBARA PISKER, prof.v.š.

STUDENT: IVANA BIONDIĆ

JMBAG studenta: 0253050420

Požega, ožujak, 2022. godine

SAŽETAK

Nakon uvoda slijedi poglavlje koje se odnosi na ljudska prava i slobode te je definiran pojam osoba s invaliditetom. Treće poglavlje odnosi se na zapošljavanje osoba s invaliditetom te se opisuju zakonski okviri i prava iz radnih odnosa. Nadalje je opisan Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Navedeni su načini i mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s invaliditetom. Sljedeće poglavlje opisuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Zadnje poglavlje analizira i prikazuje podatke o stanju nezaposlenih i zaposlenih osoba s invaliditetom.

Ključne riječi: osobe s invaliditetom, temeljna prava i slobode, zapošljavanje

ABSTRACT

The introduction is followed by the chapter on human rights and freedoms, and the concept of persons with disabilities is defined. The third chapter deals with the employment of persons with disabilities and describes the legislative framework and employment rights. The Vocational Rehabilitation and Employment of persons with Disabilities Act is further described. The ways and possibilities of employment and self-employment of persons with disabilities are listed. The next chapter describes the Institute for Expertise, Vocational Rehabilitation and Employment of Persons with Disabilities. The last chapter analyzes and present data on the state of the unemployed and employed persons with disabilities.

Key words: employment, fundamental rights and freedoms, persons with disabilities

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POJAM, FORMALNO PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZAŠTITE I ZAPOŠLJAVANJA OSOBA S INVALIDITETOM.....	2
2.1. Temeljna ljudska prava.....	2
2.2. Osobe s invaliditetom.....	3
2.3. Zakonski okviri i prava iz radnih odnosa osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.....	7
2.4. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom.....	9
3. OPĆE KARAKTERISTIKE PRISTUPU TRŽIŠTA RADA ZA OSOBE S INVALIDITETOM.....	12
3.1. Zapošljavanje osoba s invaliditetom.....	12
3.2. Vještačenje, profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom.....	13
4. TRENDOVI U ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM U RH U RAZDOBLJU OD 2016.GODINE DO 2021.GODINE.....	17
4.1. Zaposlenost osoba s invaliditetom.....	17
4.2. Nezaposlenost osoba s invaliditetom.....	26
5. ZAKLJUČAK.....	32
6. LITERATURA.....	33

1. UVOD

Zapošljavanje osoba s invaliditetom još uvijek je za neke poslodavce nepoznanica, nisu upoznati s pogodnostima koje im se nude te nisu osviješteni o kvaliteti radne snage koju će dobiti ukoliko takvu osobu zaposle. Osobama s invaliditetom posao je veoma važan čimbenik u životu jer oni kroz posao ostvaruju razne dobrobiti od ekonomskih, osobnih i socijalnih. Osobe bez invaliditeta lakše pronalaze posao dok se one sa invaliditetom teže zapošljavaju, ali kad se zaposle predani su svome poslu i trude se obavljati ga što bolje sa ciljem da udovolje poslodavcu i dokažu mu da su ravnopravni sa svim drugim radnicima. Predmet ovog rada je prikazati problem s kojim se susreću osobe s invaliditetom prilikom pronalaska zaposlenja te njihovo stanje na tržištu rada u Republici Hrvatskoj. Nakon uvodnog dijela slijedi formalno pravni i institucionalni okvir osoba s invaliditetom koji opisuje temeljna ljudska prava i pojam osoba s invaliditetom te vrste i kategorije invaliditeta. Naredno poglavlje odnosi se na opće karakteristike pristupa tržištu rada te zakonske okvire koji reguliraju i štite njihovo zapošljavanje. Unatrag nekoliko godina doneseni su zakoni i pravilnici koji omogućavaju lakše uključivanje na tržište rada potpomognuto državnim i međunarodnim regulativama i potporama, prepoznata je potreba pomoći osobama s invaliditetom da se kroz socijalnu politiku te politiku rada i zapošljavanja učinkovitije i jednostavnije uključe na tržište rada i time dobiju pravo i mogućnost da rade i od svojeg rada žive. U praktičnom dijelu analizirano je stanje zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom unatrag pet godina prema podacima koje je autorica prikupila u navedenoj literaturi, internet izvorima te vlastitim zapažanjima. Istraživanje je provedeno prema broječanim podacima prikupljenim od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Uspoređuje se zaposlenost i nezaposlenost pomoću grafova i tablica te pojašnjenja dobivenih rezultata. Svrha i cilj ovog rada je prikazati problem zapošljavanja osoba s invaliditetom i njihov status na tržištu rada. Jedno od primarnih ljudskih prava je pravo na rad koji je jedan od preduvjeta socijalne integracije i uspješnog uključivanja osoba s invaliditetom u određene sfere društva. Posljedice nezaposlenosti su veliki osobni i društveni problemi što dovodi do socijalne izolacije, smanjenog samopouzdanja, nedostatka samopoštovanja, financijske ovisnosti o drugim osobama ili državi. Iako se svi ljudi rađaju jednaki i slobodni što je osigurano temeljnim zakonom svake države moralo se ići u detaljniju regulaciju zakona kojima bi se poboljšao status određenih osjetljivih skupina društva.

2. POJAM, FORMALNO PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZAŠTITE I ZAPOSŁJAVANJA OSOBA S INVALIDITETOM

Zapošljavanje kao jedna od najvaŹnijih komponenta Źivota je osnovno pravo svakog Źovjeka pa tako i osoba s invaliditetom. (Ustav Republike Hrvatske, NN, 85/10 - proĉišćeni tekst, 05/14, ĉl.55). Oni su osjetljiva društvena skupina ĉemu pridonosi okolina sa negativnom svijesti i predrasudama. U cilju osnaŹivanja njihovog poloŹaja, jaĉanja uvjeta za ukljuĉivanje u sve sfere društva, senzibilizaciju poslodavaca u svrhu sve većeg broja zapošljavanja te poticanje i omogućavanje korištenja prava koje imaju znaĉajnu ulogu ima drŹava i njene institucije.

2.1. Temeljna ljudska prava

Pojam ljudskih prava i sloboda spominje se još davne 1215. godine u Velikoj Povelji o slobodama (*Magna Charta*) kojom se Źeljelo ostvariti opće dobro i teŹnja ka boljoj budućnosti građana na osnovu koje bi se ograniĉila vlast i osigurala demokracija i zaštita stanovništva. *Magna Charta* je bila preteĉa Opće deklaracije o ljudskim pravima koja je donesena 10. prosinca 1948. godine koji je ujedno proglašen danom ljudskih prava. U njoj je naglašeno da svi ljudi rođanjem postaju slobodni i jednaki u svom dostojanstvu i pravima. (Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. godine 2022, url.) Temeljna prava i slobode su osnovne vrijednosti Ustava Republike Hrvatske propisane sukladno Europskoj konvenciji o ljudskim pravima kojom se Źeljelo zakonom osigurati ostvarivanje osnovnih prava svakog Źovjeka. (Ustav Republike Hrvatske, NN, 85/10 - proĉišćeni tekst, 05/14). DrŹave koje su potpisale Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda obvezale su se prihvatiti i osigurati ostvarivanje propisanih ĉlanaka kao dio svog unutarnjeg prava. Konvencija se sastoji od tri odjeljka, navedeni su ĉlanci prvog odjeljka koji se odnose na prava i slobode, to su: pravo na Źivot, pravo na rad, zabrana muĉenja, zabrana prisilnog rada i ropstva, sloboda izraŹavanja, sloboda mišljenja, vjeroispovijedi i savjesti, pravo na slobodu i sigurnost, pravo na pošteno suđenje jer nema kazne bez zakona, pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog Źivota, sloboda udruŹivanja i okupljanja, pravo na brak, zabrana diskriminacije, pravo na djelotvoran pravni lijek, derogiranje u vrijeme izvanrednog stanja, ograniĉenje političke djelatnosti stranaca, zabrana zlouporabe prava. Odjeljak dva se odnosi na Europski sud za ljudska prava, a odjeljak tri sadrŹi završne odredbe. (Konvencija za zaštitu ljudskih

prava i temeljnih sloboda, pročišćeni tekst, MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10). Ustav Republike Hrvatske propisuje da su svi ljudi jednaki pred zakonom, odnosno da imaju slobode i prava neovisno o boji kože, rasi, spolu, vjeri, jeziku, političkom ili nekom drugom uvjerenju, socijalnom ili nacionalnom podrijetlu, naobrazbi, rođenju, imovini, društvenom položaju ili nekim drugim osobinama. Posebno je zanimljiv članak 58. koji navodi da država osobitu brigu posvećuje zaštiti osoba s invaliditetom te osiguranju njihova uključivanja u društveni život jer su i oni ljudska bića i imaju potrebe kao i svi ostali građani. (Ustav Republike Hrvatske, NN, 85/10 - pročišćeni tekst, 05/14). Ljudska prava su osobna prava, neotuđiva prava koja se stječu rođenjem. Svakom ljudskom biću svojim rođenjem zajamčena su prava koja mu nitko ne može oduzeti bez obzira u kojem dijelu svijeta je rođen, koje je boje kože, političkog uvjerenja, vjere ili druge različitosti osim u situacijama kada se zbog zaštite drugih prava ista mogu ograničiti temeljem zakonskih odredbi koje su točno propisane.

Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom donijeta je 2005. godine u Hrvatskom saboru u skladu sa raznim međunarodnim poveljama, rezolucijama, konvencijama i pravilima. Njome se željelo osnažiti te izjednačiti položaj osoba s invaliditetom kao jednakopravnih građana, osigurati njihovo ravnopravno sudjelovanje u društvu te uvesti mjere protiv diskriminacije osoba s invaliditetom da bi im se omogućilo ostvarivanje njihovih prava i sudjelovanje u svim segmentima društva od zapošljavanja, obrazovanja, pružanja zdravstvenih usluga, a koji su prilagođeni potrebama koje imaju te da bi im se omogućio dostojanstven život i poboljšali životni uvjeti. (Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom, NN, 47/05).

2.2. Osobe s invaliditetom

Kako je opisano u prethodnom potpoglavlju svaka osoba svojim rođenjem stječe određena prava, ta prava su urođena, neotuđiva i univerzalna što znači da su jednaka za sve građane pa tako i za osobe s invaliditetom te im nitko ta prava ne može oduzeti. Riječ invaliditet potječe od latinske riječi *invalidus* što u prijevodu znači slab te je samim time došlo do stigmatiziranja osoba s invaliditetom kao građana drugog reda. Jezikoslovac (2021, url)

Osobe s invaliditetom su osjetljiva skupina u društvu. Zbog svog invaliditeta smatra se da su manje vrijedni. Tome doprinosi i negativan stav okoline prema osobama s invaliditetom kao osobama koje ne mogu konkurirati na tržištu rada što je doprinijelo manjoj stopi zapošljavanja, a sve zbog predrasuda društva. Za razliku od vremena kada se na njih gledalo

kao na neravnopravne članove društva koji su živjeli na marginama društva sada je ipak situacija uvelike drukčija i bolja jer je država raznim zakonskim okvirima regulirala njihov položaj te im pravnim propisima pomaže da se integriraju u društvo. Iniciraju se mnogobrojni projekti aktivne politike radeći na njihovoj socijalnoj uključenosti. (Bacalja i Perin, 2015)

Da bi se osigurao lakši pronalazak načina za ostvarivanje prava koja imaju osobe s invaliditetom 2006. godine u New Yorku usvojena je Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom koje se države potpisnice moraju pridržavati odnosno provoditi ih kao svoje unutarnje pravo jer je to instrument međunarodnog prava kojemu je svrha zaštita, promicanje i osiguravanje ravnopravnog i punog uživanja svih temeljnih sloboda i ljudskih prava osoba s invaliditetom putem raznih političkih, praktičnih i pravnih mjera. Članak 1. Konvencije određuje osobe s invaliditetom kao osobe koje imaju dugoročna mentalna, tjelesna, osjetilna ili intelektualna oštećenja koja u djelovanju s raznim preprekama sprečavaju njihovo učinkovito i puno sudjelovanje u društvenom životu na ravnopravnoj razini.

„Opća načela Konvencije su:

- a) poštivanje urođenog dostojanstva, osobne autonomije uključujući slobodu osobnog izbora i neovisnost osoba;
- b) nediskriminacija;
- c) puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo;
- d) poštivanje razlika i prihvaćanje osoba s invaliditetom kao dijela ljudske raznolikosti i čovječnosti;
- e) jednakost mogućnosti;
- f) pristupačnost;
- g) jednakost između muškaraca i žena;
- h) poštivanje razvojnih sposobnosti djece s teškoćama u razvoju i poštivanje prava djece s teškoćama u razvoju na očuvanje vlastitog identiteta.“ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (n.d., url)

Države potpisnice Konvencije o pravima osoba s invaliditetom se obvezuju da će u svojim programima i politikama promicati i osigurati ostvarenje temeljnih sloboda i ljudskih prava svih osoba bez diskriminacije na temelju invaliditeta tako što će provoditi sve potrebne mjere od usvajanja do izmjene ili ukidanja zakona i propisa kako bi se provela prava priznata Konvencijom.

„Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom definira koji su uvjeti i karakteristike propisani da bi netko dobio status osobe s invaliditetom:

- 1) Osoba s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna i osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.
- 2) Osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti je osoba čiji invaliditet u odnosu na sposobnosti na osobe bez invaliditeta jednake ili slične životne dobi, jednake ili slične naobrazbe, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima ima za posljedicu smanjenu mogućnost radno se osposobiti i zaposliti.
- 3) Iznimno, osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti smatra se i osoba s invaliditetom čiji je radni učinak u granicama očekivanog, ali se na temelju smanjenih stvarnih i procijenjenih općih sposobnosti takve osobe ocijeni da je to u interesu očuvanja njezinih tjelesnih, osjetilnih i mentalnih sposobnosti.“ (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, pročišćeni tekst, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20, članak 3.)

Naime, osobe s invaliditetom svrstane su u nekoliko kategorija ovisno o stupnju i vrsti invaliditeta. U priručniku za poslodavce pod nazivom Zapošljavanje osoba s invaliditetom koji je izdan da bi se potaklo zapošljavanje osoba s invaliditetom koje ima višestruke dobrobiti kako za poslodavce tako i za osobe s invaliditetom, navedene su vrste invaliditeta, to su:

- osobe s tjelesnom invalidnošću,
- osobe s oštećenjima sluha,
- osobe s oštećenjima vida,
- osobe s višestrukim oštećenjima,
- osobe s kroničnim bolestima,
- osobe s poremećajima u glasovno-govornoj komunikaciji,
- osobe s organskim i psihičkim smetnjama,
- osobe s intelektualnim poteškoćama. (Bacalja i Perin, 2015:11)

Bez obzira na stupanj i vrstu invaliditeta problem zapošljavanja je sveprisutan jer diskriminacija osoba s tjelesnim ili mentalnim poteškoćama kao drugačije skupine ljudi datira još iz daleke prošlosti gdje su djecu rođenu s oštećenjima prodavali u ropstvo ili čak ubijali. Benjak, (2009:10, url)

Invalidnost nije obilježje osobe već skup faktora koje čini društveno ozračje. Ono što ljude čini nepodobnim je složena mreža različitih diskriminacija sačinjenih od negativnih društvenih stavova, prostornih i kulturalnih prepreka, uključujući zakone, politiku, usluge i programe što rezultira ekonomskom degradacijom i socijalnim odbacivanjem. (Bacalja i Perin, 2015:10)

Tablica 1. Prikaz broja osoba s invaliditetom prema županijama, spolu i dobi na dan 9.9.2021.

ŽUPANIJA	DOBNE SKUPINE						UKUPNO
	0-19		20-64		65+		
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
BELOVARSKO-BILOGORSKA	1082	639	5071	3296	3436	3983	17507
BRODSKO-POSAVSKA	950	631	7014	3064	4150	3255	19064
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	840	533	3931	2187	2887	2388	12766
GRAD ZAGREB	9057	5510	23882	20002	20353	26487	105291
ISTARSKA	1366	742	4854	3928	4371	4200	19461
KARLOVAČKA	1156	715	4941	2851	3658	4015	17336
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1620	926	4539	3219	2807	3133	16244
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1284	859	5642	4314	4837	4907	21843
LIČKO-SENJSKA	258	163	2210	962	1817	1400	6810
MEĐIMURSKA	1453	1025	3838	3364	2511	2414	14605
OSJEČKO-BARANJSKA	2443	1651	13473	7603	7651	7043	39864
POŽEŠKO-SLAVONSKA	501	371	3732	1991	2633	2218	11446
PRIMORSKO-GORANSKA	1859	1105	6647	5442	7098	8202	30353
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1894	1285	7468	3943	5882	5026	25498
SPLITSKO-DALMATINSKA	4302	2890	19408	10888	15022	15016	67526
ŠIBENSKO-KNINSKA	864	510	5121	2507	4910	4551	18463
VARAŽDINSKA	1608	1055	6190	4870	4866	5599	24188
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	515	386	3899	2077	2433	2137	11447
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1173	787	7626	3535	4720	3524	21365
ZADARSKA	1410	778	6083	2826	4964	3775	19836
ZAGREBAČKA	3409	2114	10331	7491	8329	7743	39417
NESPECIFIRANO	215	129	5990	1276	14566	3647	25823
UKUPNO:	39259	24804	161890	101636	133901	124663	586153

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2021, url)

Prema općim sociodemografskim podacima koje je objavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo u svojem Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj na dan 9.9.2021. godine u Republici Hrvatskoj živi 586.153 osobe s invaliditetom što bi bilo 14,4% od ukupnog stanovništva. Promatrajući skupine po spolu muškaraca ima 335.050 odnosno 57%, ženske populacije ima 251.103, odnosno 43%. Osoba s invaliditetom muškog spola ima više za 83.947 osoba nego osoba ženskog spola. Prema dobnim skupinama najviše ih ima u dobi od 20 do 64 godine, odnosno najviše ima osoba s invaliditetom radno aktivne dobi.

2.3. Zakonski okviri zapošljavanja i prava iz radnih odnosa osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

Zakonski okviri zapošljavanja i ostvarivanja prava iz radnih odnosa osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj utvrđeni su međunarodnim i nacionalnim propisima u svrhu dostojanstvenog života, poboljšanja životnih uvjeta te pružanja mogućnosti uključivanja na tržište rada i ostvarivanja konkurentnosti osoba s invaliditetom. Zakon kojim se reguliraju obveze i štite prava iz radnih odnosa u Republici Hrvatskoj je Zakon o radu. (Zakon o radu, NN 93/14, 127/17, 98/19). Navedenim zakonom se definiraju opće i druge odredbe koje reguliraju individualne radne odnose kao što je zasnivanje radnog odnosa, zaštita zdravlja, života i privatnosti, radno vrijeme, plaća, zaštita radnika koji su trajno ili privremeno nesposobni za rad, odmori i dopusti, sudjelovanje radnika u odlučivanju, kolektivni radni odnosi i dr. Odredbe vezane za zaštitu radnika koji su trajno ili privremeno nesposobni za rad sadrže članke kojima se štite takvi radnici posebice oni koji su zadobili ozljedu na radu ili su oboljeli od profesionalne bolesti.

„Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome Zakonu.“ (Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21, čl.43).

Radniku za vrijeme privremene nesposobnosti za rad poslodavac ne smije otkazati ugovor o radu, a nakon liječenja, ako ovlašteno tijelo utvrdi da je sposoban za rad, ostvaruje pravo vratiti se na poslove na kojima je prije toga radio. Ukoliko takvim radnicima poslodavac ne može omogućiti odgovarajuće poslove, a ponuđene radnik ne prihvati s opravdanim razlogom, ima pravo na otpremninu minimalno u dvostrukom iznosu. Ako je kod radnika utvrđeno smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, smanjenje radne sposobnosti uz djelomičan gubitak radne sposobnosti ili izravna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti koju je ustanovilo nadležno tijelo u skladu s određenim propisom, poslodavac je obvezan, uzimajući u obzir mišljenje i nalaz toga tijela, osigurati radniku sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova za koje je radno sposoban, koji moraju, što je najviše moguće odgovarati poslovima na kojima je radnik prije toga radio. (Zakon o radu, NN 93/14, 127/17, 98/19). Isto tako poslodavac ima dužnost prilagoditi poslove prema sposobnostima radnika, promijeniti radno vrijeme ili poduzeti druge mjere koje su potrebne.

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, u članku 39. je navedeno da smanjenje radne sposobnosti kod osiguranika postoji kada se liječenjem ne mogu otkloniti promjene zdravstvenog stanja pa je radna sposobnost smanjena za više od pola u odnosu na osiguranika koji je zdrav, a ima istu ili sličnu razinu obrazovanja. Preostala radna sposobnost je slučaj kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti, ali s obzirom na životnu dob, zdravstveno stanje, sposobnost i naobrazbu može se osposobiti za rad profesionalnom rehabilitacijom na drugim poslovima s punim radnim vremenom. Djelomični gubitak radne sposobnosti je kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti, ali s obzirom na životnu dob, zdravstveno stanje, sposobnost i naobrazbu se ne može osposobiti za rad profesionalnom rehabilitacijom na drugim poslovima s punim radnim vremenom, ali može najmanje 70% radnog vremena raditi na poslovima koji su mu prilagođeni ili su slični poslovima koje je dosada obavljao. Potpuni gubitak radne sposobnosti je kada kod osiguranika dođe do gubitka radne sposobnosti koji je trajan te nema preostalu radnu sposobnost niti se promjene zdravstvenog stanja mogu otkloniti liječenjem. (Zakon o mirovinskom osiguranju, NN, 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21).

„Invalid rada prema ovome Zakonu je osiguranik koji je na osnovi smanjenja uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. ovoga Zakona ostvario pravo na invalidsku mirovinu ili pravo na profesionalnu rehabilitaciju.“ (Zakon o mirovinskom osiguranju, NN, 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21, čl.43).

Hrvatski zavod za zapošljavanje također provodi mjere poticanja zapošljavanja osoba koje su teško zapošljive na način da se sufinancira trošak plaće novozaposlenih osoba. Među njima su i osobe s invaliditetom prijavljene u evidenciju nezaposlenih. Sufinancira se trošak plaće u iznosu od 75% bruto plaće za razdoblje od 12 mjeseci. Zahtjev za sufinanciranje se predaje Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, a predati ga mogu neprofitne organizacije i poduzetnici koji obavljaju gospodarsku djelatnost. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

2.4. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom

Jedan od najvažnijih zakona koji se tiče rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom je Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20). Navedenim se zakonom štite osobe s invaliditetom te se propisuju prava koja se odnose na profesionalnu rehabilitaciju, rad i zapošljavanje. Njime se uređuje rad i zapošljavanje osoba s invaliditetom pod posebnim uvjetima i na otvorenom tržištu rada. Osoba kojoj je prema posebnim propisima utvrđen položaj osobe s invaliditetom stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju. Da bi poslodavac mogao zaposliti osobu s invaliditetom propisana mu je obveza prilagodbe radnog mjesta što bi značilo da mora osigurati rad i zapošljavanje na ravnopravnoj osnovi s drugim radnicima odnosno prilagoditi radno mjesto sposobnostima osobe koju zapošljava.

Osoba s invaliditetom se može zaposliti na otvorenom tržištu rada na četiri načina: 1. bez stručne podrške ili financijske potpore jer je njen invaliditet i preostala radna sposobnost u skladu s radnim mjestom odnosno u cijelosti je osposobljena za određeno radno mjesto, 2. zapošljavanje uz financijsku potporu da bi se prevladale teškoće zbog njenog invaliditeta što utvrđuje centar za profesionalnu rehabilitaciju, 3. zapošljavanje uz stručnu podršku da bi se prevladale teškoće zbog invaliditeta što također utvrđuje centar za profesionalnu rehabilitaciju, 4. zapošljavanje uz stručnu podršku i financijsku potporu radi svladavanja teškoća povezanih uz invaliditet što se utvrđuje mišljenjem i nalazom centra za profesionalnu rehabilitaciju.

„Pod posebnim uvjetima zapošljavanja osoba s invaliditetom može se zaposliti:

- u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada (u daljnjem tekstu: integrativna radionica) temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju
- u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnoj radionici (u daljnjem tekstu: zaštitna radionica) temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.“ (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20, čl.7, st.4).

Poslodavci koji imaju zaposleno više od dvadeset radnika imaju obvezu kvotnog zapošljavanja, odnosno dužni su zaposliti određen broj osoba s invaliditetom koje su evidentirane u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom o kojem brine Hrvatski zavod za

mirovinsko osiguranje, ovisno o cjelokupnom broju zaposlenih radnika uz određene iznimke što je propisano Pravilnikom o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom, NN, 75/18, 120/18, 37/20, 145/20). Navedenim pravilnikom propisano je koliki mora biti udio zaposlenih osoba s invaliditetom kod određenog poslodavca i propisani su dokazi kojima se dokazuje ispunjenje obveze kvotnog zapošljavanja. Ako je poslodavac obveznik kvotnog zapošljavanja mora voditi računa da kvota ne može biti veća od 6% niti manja od 2% od ukupnog broja radnika koji su zaposleni kod njega. Postoji i takozvana zamjenska kvota, to je kada poslodavac svoju obvezu kvotnog zapošljavanja ispuni ne na način da zaposli osobe s invaliditetom nego da ih stipendira, primi na stručno osposobljavanje, primi učenike na praksu ili da sklopi ugovor o poslovnoj suradnji s integrativnom ili zaštitnom radionicom ili drugim poslodavcem koji zapošljava više od polovine osoba s invaliditetom, a u svrhu ispunjenja zamjenske kvote. Ukoliko je poslodavac obveznik kvotnog zapošljavanja, a na isto se ogлуši, odnosno ne ispuni kvotu na način da zaposli propisani broj osoba s invaliditetom ili ne ispoštuje kvotu na zamjenski način dužan je svaki mjesec pri obračunu plaće uplatiti u korist Državnog proračuna novčanu naknadu u iznosu 20% od minimalne plaće propisane u Republici Hrvatskoj za onaj broj osoba koje je bio dužan zaposliti da bi ispunio kvotu prema Pravilniku o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom, NN, 75/18, 120/18, 37/20, 145/20). Osobe s invaliditetom također imaju mogućnost samozapošljavanja, u smislu samozapošljavanja one mogu osnovati trgovačko društvo i zaposliti se u istom, mogu osnivati udruge i zadruge u kojima će se zaposliti, mogu biti obrtnici, obavljati domaće radinosti, profesionalne djelatnosti te djelatnosti šumarstva i poljoprivrede. (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20).

Očevidnik o zaposlenim osobama s invaliditetom koje su registrirane na mirovinsko osiguranje, a na temelju prijave poslodavca vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom (Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom, NN, 75/18).

Podaci iz Očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom:

- na dan 31.prosinca 2016. godine u Očevidniku je evidentirano ukupno 10175 zaposlenih osoba s invaliditetom, te 8720 obveznika kvote,
- na dan 31.prosinca 2017. godine u Očevidniku je evidentirano ukupno 10512 zaposlenih osoba s invaliditetom, te 9119 obveznika kvote,
- na dan 31.prosinca 2018. godine u Očevidniku je evidentirano ukupno 10836 zaposlenih osoba s invaliditetom, te 9435 obveznika kvote,
- na dan 31.prosinca 2019. godine u Očevidniku je evidentirano ukupno 11194 zaposlenih osoba s invaliditetom, te 9745 obveznika kvote,
- na dan 31.prosinca 2020. godine u Očevidniku je evidentirano ukupno 11425 zaposlenih osoba s invaliditetom, te 9289 obveznika kvote. (izvor: gđin. Kolar, 2021, pers.com., 18.listopad)

Prema prikupljenim podacima u razdoblju od 2016. do kraja 2020. godine dolazi se do spoznaje da se broj novozaposlenih osoba s invaliditetom povećava iz godine u godinu kao i broj poslodavaca obveznika kvote koji su iste zaposlili što dovodi do zaključka da su se poslodavci ipak osvijestili i uočili koristi i dobrobiti koje ostvaruju zapošljavanjem istih.

3. OPĆE KARAKTERISTIKE PRISTUPU TRŽIŠTA RADA ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Mnoge su prepreke koje onemogućavaju pristup osobama s invaliditetom na tržište rada unatoč mjerama i poticajima koje se provode kroz politike zapošljavanja. Neki od problema su nedovoljna informiranost poslodavaca o dobrobitima koje bi im donijelo zapošljavanje osobe s invaliditetom, zanimanja koja nisu konkurentna, dugotrajan boravak u evidenciji nezaposlenih što dovodi do toga da ne mogu steći radno iskustvo te time gube konkurentnost, mali broj zaštitnih radionica u kojima bi se mogli zaposliti ili im preostaje samozapošljavanje. Neki poslodavci će radije snositi sankcije nego zaposliti osobu s invaliditetom. Zakonski okviri kojima se uređuju radni odnosi su Zakon o radu dok Zakon o mirovinskom osiguranju propisuje odredbe vezane uz invalide rada i osobe oboljele od profesionalnih bolesti. Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjere za poticanje zapošljavanja osjetljivih skupina nezaposlenih osoba, najveću ulogu pri poticanju zapošljavanja osoba s invaliditetom ima Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom osnovan sa svrhom zaštite, profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom.

3.1. Zapošljavanje osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

Osobe s invaliditetom su teško zapošljive osobe, pogotovo one koje imaju intelektualne poteškoće, oni su zbog svog invaliditeta jedna od najteže zapošljivih kategorija nezaposlenih građana što se može zaključiti po mjerama aktivne politike zapošljavanja koje se provode kroz institucije nadležne za zapošljavanje građana. Godišnjak 2020 (2021:6, url). Problem je u tome što pri zapošljavanju do izražaja dolazi njihov invaliditet, a ne njihove sposobnosti i mogućnosti koje imaju za neko radno mjesto. Koliko god se država trudila poboljšati njihov položaj na tržištu rada kroz porezne olakšice, smanjene doprinose, financijske potpore i dr. još uvijek ima poslodavaca koji će radije platiti kaznu negoli zaposliti osobu s invaliditetom što je objavljeno u Novom listu 04.08.2020. u kojem je napisan članak u kojem se navodi da su državne institucije, tvrtke i organizacije civilnog društva u 2019. godini platile više od 200 milijuna kuna naknade zato što nisu ispunile kvotu o zapošljavanju osoba s invaliditetom, a na temelju izvještaja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Naime, svi poslodavci koji zapošljavaju više od dvadeset radnika imaju obvezu da od ukupnog broja zaposlenih imaju tri posto radnika koji su osobe s invaliditetom što

mjesečno iznosi 1.125,00 kuna, odnosno godišnje 13.500,00 kuna za jednu osobu s invaliditetom. Bez obzira što se za zapošljavanje osoba s invaliditetom isplaćuju poticaji i potpore od Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom poslodavci ipak radije plaćaju kazne. Novi list (2020, url).

3.2. Vještačenje, profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20; u daljnjem tekstu Zakon) osnovan je Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je osnovan da bi provodio postupke vještačenja sa ciljem utvrđivanja intelektualnog, tjelesnog, mentalnog i osjetilnog oštećenja, funkcionalne sposobnosti, invaliditeta, radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti, razine potpore te razvoj područja koja obuhvaćaju profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

„Djelatnost Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je provođenje postupka vještačenja utvrđenog Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja (Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja, NN, 85/14) te razvoj profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom utvrđen Zakonom, a obuhvaća:

- vještačenje prema posebnim propisima radi utvrđivanja tjelesnog, intelektualnog, osjetilnog i mentalnog oštećenje, invaliditeta, funkcionalne sposobnosti, razine potpore te radne sposobnosti osobe
- isplatu poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom iz članka 29. stavka 1. Zakona
- financiranje ili sufinanciranje programa i projekata za poticanje zapošljavanja i za održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom
- utvrđivanje obveze i obračunavanje iznosa novčane naknade
- izdavanje uvjerenja o utvrđenom invaliditetu u odnosu na rad na temelju nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju.

Osim poslova iz stavka 1. ovog članka, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom obavlja i sljedeće poslove:

- provođenje politike razvitka i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom
- organiziranje izobrazbe i seminara za poslodavce i stručne osobe iz područja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom
- kontinuiranu suradnju s poslodavcima u svrhu analiziranja i utvrđivanja mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom
- provođenje kampanje i senzibiliziranje javnosti na potrebu zapošljavanja osoba s invaliditetom i ukazivanje na njihovu ravnopravnost s drugima
- razvijanje međunarodne suradnje i razmjene iskustva na područjima svog djelovanja
- stručni nadzor nad radom centra za profesionalnu rehabilitaciju, integrativne radionice i zaštitne radionice
- analizu financijskog poslovanja integrativnih radionica i zaštitnih radionica te
- druge poslove utvrđene odredbama Zakona, posebnih propisa, Statutom i aktima Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.“ (Statut Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, NN, 110/14, 67/15, 28/18, 82/18, članak 10.)

Profesionalna rehabilitacija je neizostavni dio rehabilitacije osoba s invaliditetom koji ima svrhu pripremiti osobu s invaliditetom za pogodan posao na kojem će se zaposliti da na njemu napreduje, profesionalno se razvija te da ga i zadrži. Služba koja provodi profesionalnu rehabilitaciju obavlja mjere profesionalne rehabilitacije, vrši razne izobrazbe za poslodavce, obavlja stručni nadzor, provodi tehnologije, metodologije i druge pristupe, izrađuje i koordinira prijedloge programa, izrađuje upute i mišljenja, provodi projekte, a sve u svrhu razvoja profesionalne rehabilitacije i unaprjeđivanja zapošljavanja osoba s invaliditetom. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (2021, url) Pravilnikom o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom utvrđuje se visina, vrsta, način i uvjeti prema kojima se ostvaruju poticaji prilikom zapošljavanja osoba s invaliditetom upisanih u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom, a koje jamči i isplaćuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. (Pravilnik o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20, 145/20).

Navedenim pravilnikom propisana su dva programa za poslodavce kojima je svrha uključiti osobe s invaliditetom na tržište rada, osigurati im jednostavnije i učinkovitije zapošljavanje, profesionalnu rehabilitaciju te integraciju u socijalne sfere kao ravnopravne građane, to su Program poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom i Program potpora male vrijednosti za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom i dodjelu posebnih sredstava. U Program poticaja ulaze: 1. potpore za zapošljavanje radnika s invaliditetom u obliku subvencija plaće, 2. potpore za naknadu dodatnih troškova zapošljavanja radnika s invaliditetom što uključuje prilagodbu radnog prostora, tehničku prilagodbu, sufinanciranje troškova zapošljavanja osoba stručne podrške, sufinanciranje troškova za razvoj poslovnih procesa i novih tehnologija sa svrhom održavanja zaposlenosti osoba s invaliditetom, sufinanciranje troškova prijevoza radnika na radno mjesto, 3. potpore za usavršavanja i osposobljavanja. Program potpora male vrijednosti obuhvaća sljedeće instrumente: novčana nagrada za zapošljavanje više osoba od propisane kvote, dodjela posebnih sredstava za razvitak novih tehnologija i radnih procesa, dodjela posebnih sredstava za održavanje zaposlenosti odnosno poticanje razvoja i rasta zaštitnih ili integrativnih radionica. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom propisuje obvezu registracije poslodavaca koji su obveznici kvotnog zapošljavanja kako bi pratili i kontrolirali poslodavce obveznike kvotnog zapošljavanja o čemu je bilo govora u prethodnom poglavlju.

U nastavku je prikazana tablica s podacima Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom iz koje su vidljivi isplaćeni poticaji za zapošljavanje osoba s invaliditetom u razdoblju od 2016. godine do 2020. godine te broj poslodavaca i broj zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poticaji isplaćeni. Za usporedbu može se uzeti 2016. godina kada je isplaćeno 52.247.234,34 kn za 1.063 zaposlene osobe s invaliditetom kod 288 poslodavaca i 2020. godinu u kojoj je isplaćeno 109.709.968,66 kn za 1.513 osoba s invaliditetom koje su zaposlene kod 476 poslodavaca.

Tablica 2. Prikaz isplaćenih sredstava od strane Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom poslodavcima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom.

GODINA	BROJ POSLODAVACA	BROJ OSOBA S INVALIDITETOM	ISPLAĆENA SREDSTVA
2016.	288	1063	52.247.234,34
2017.	287	1037	77.943.406,73
2018.	318	1163	101.604.413,68
2019.	400	1335	48.629.210,11
2020.	476	1513	109.709.968,66
UKUPNO	1.769	6.111	390.134.233,52

Prilagođeno prema: Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, 2021

U navedenom razdoblju od 5 godina došlo je do povećanja isplate sredstava za 109,98%, odnosno broj poslodavaca koji zapošljavaju osobe s invaliditetom povećao se za 65,4% što pokazuje da se broj zaposlenih osoba s invaliditetom u 2020. godini povećao za 42,3% u odnosu na 2016. godinu. U petogodišnjem razdoblju Zavod je za poticanje i održavanje zapošljavanja isplatio iznos od 390.134.233,61 kn.

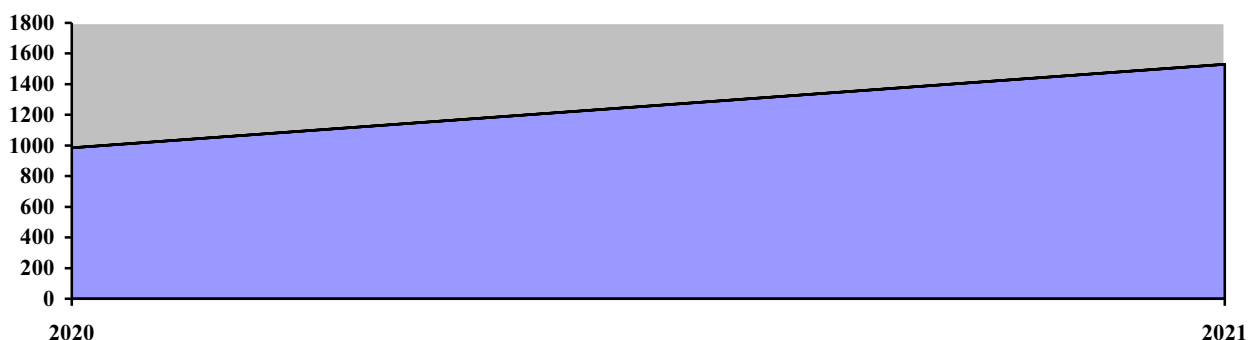
4. TRENDVI U ZAPOSŁJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM U RH U RAZDOBLJU OD 2016. GODINE DO 2021. GODINE

U ovom poglavlju prikazati će se stanje zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom u petogodišnjem razdoblju. Podaci su obrađeni pomoću grafikona te je ispod svakog grafikona prikazana analiza navedenih podataka, odnosno usporedba zaposlenih i nezaposlenih prema spolu, spolu i dobi, spolu i razini obrazovanja, spolu i vrsti invaliditeta, spolu i vrsti djelatnosti. Navedeni podaci su prilagođeni prema Izvješćima o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom koje je izdao Hrvatski zavod za zapošljavanje.

4.1. Zaposlenost osoba s invaliditetom

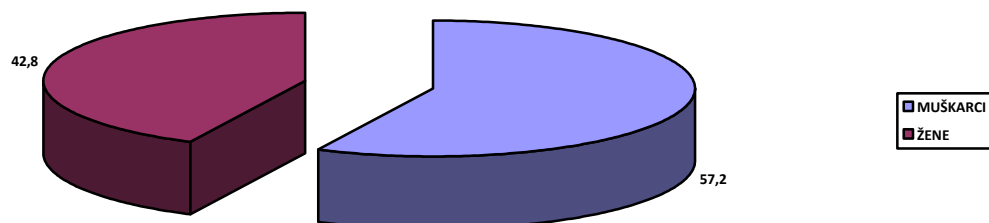
Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji su objavljeni u izvješću za razdoblje prvih 6 mjeseci 2021. godine navodi se da je zaposleno 1.529 osoba s invaliditetom što je povećanje za 55,2% u odnosu na isto razdoblje 2020. godine kada je zaposleno samo 985 osoba s invaliditetom koji su evidentirani kao nezaposlene osobe.

Graf 1. Prikaz povećanja zapošljavanja osoba s invaliditetom u prvoj polovini 2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2020. godine.

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2020; 2021, url)

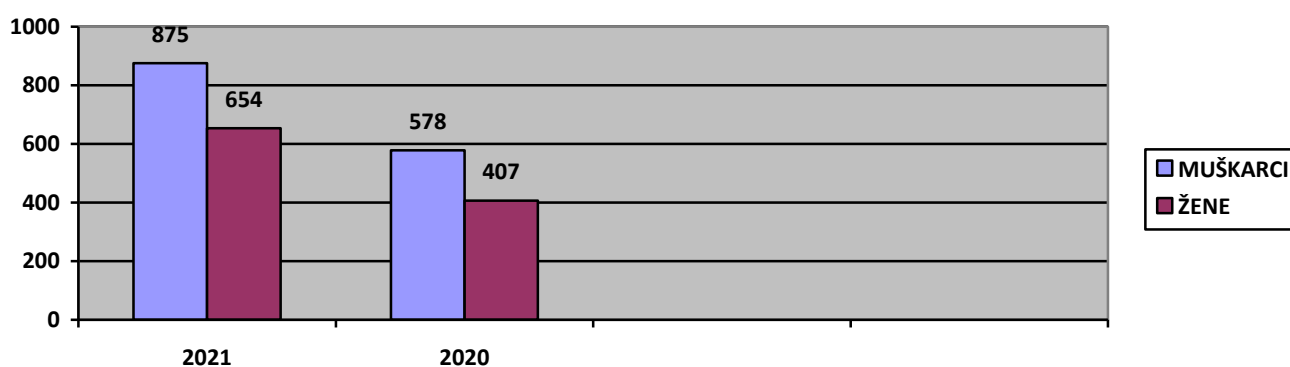
Graf 2. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu do kraja lipnja 2021. evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

Evidentno je da se muškarci više zapošljavaju u odnosu na žene što pokazuje prethodno prikazani grafikon gdje je u prvih šest mjeseci 2021. godine zaposleno 57,2% muškaraca, a žena 42,8% što je u postotku 14,4% više zaposlenih muškaraca nego žena. U usporedbi s 2020.godinom gdje se u prvih šest mjeseci zaposlilo 58,7% muškaraca i 41,3% žena što je neznatna razlika, ali i pokazatelj da poslodavci više preferiraju mušku radnu snagu.

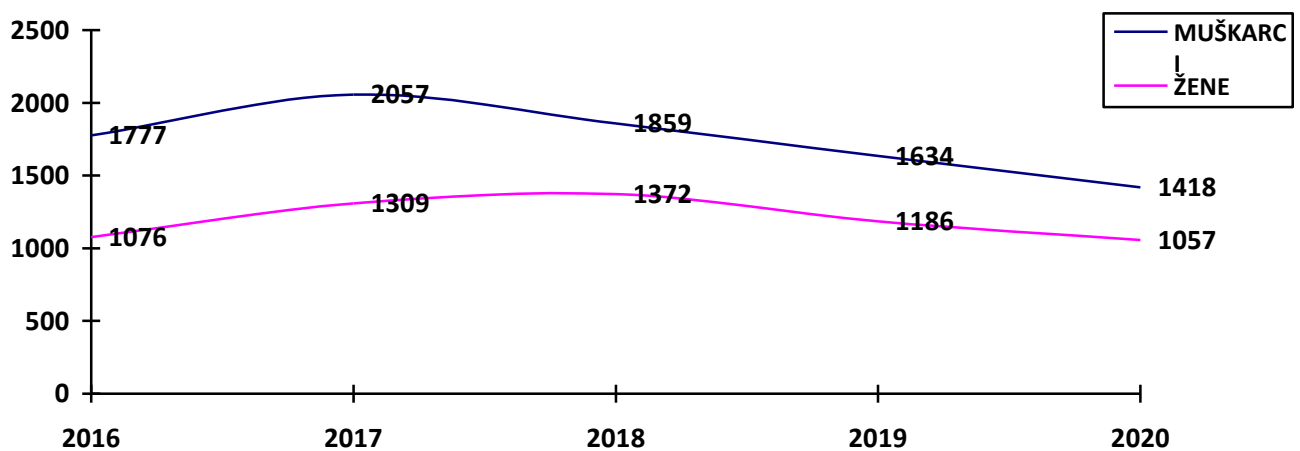
Graf 3. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu do kraja lipnja 2021. u odnosu na isto razdoblje 2020. godine koji su evidentirani na Zavodu za zapošljavanje

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2020; 2021, url)

Od 1.siječnja do 30.lipnja 2020. godine zaposleno je ukupno 985 osoba s invaliditetom, od toga 578 muškaraca i 407 žena. U istom periodu 2021. godine zaposleno je ukupno 1.529 osoba s invaliditetom od kojih je 875 muškaraca i 654 žene. Prema prikazanim podacima 2021. godine zaposleno je 247 žena i 297 muškaraca više nego godinu prije što bi iznosilo 55,2% više zaposlenih u prvoj polovici 2021. godine.

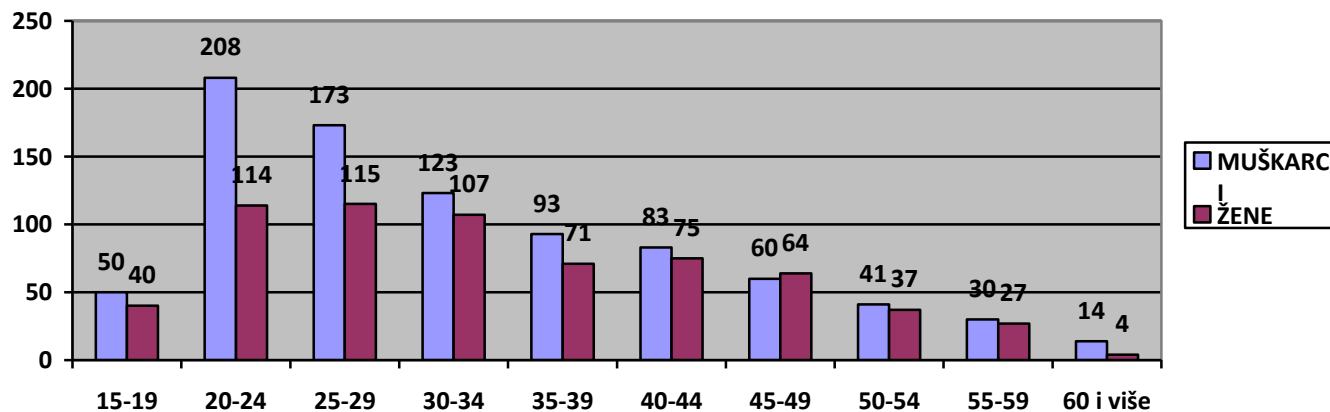
Graf 4. Prikaz zaposlenih osoba s invaliditetom evidentiranih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u razdoblju od 2016. do 2020.godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2017; 2018; 2019; 2020; 2021, url)

U prikazanom razdoblju najviše je zaposleno osoba s invaliditetom 2017. godine i to ukupno 3.366 osoba što je u odnosu na 2016. godinu kada je zaposleno 2.853 osobe više za 513 osoba. Nakon toga dolazi do blagog pada gdje je 2018. godine zaposleno 3.231 osoba, 2019. godine 2.820 osoba, a 2020. godine zaposleno 2.475 osoba s invaliditetom. 2021. godine opet dolazi do blagog rasta što je prikazano u grafu 1.

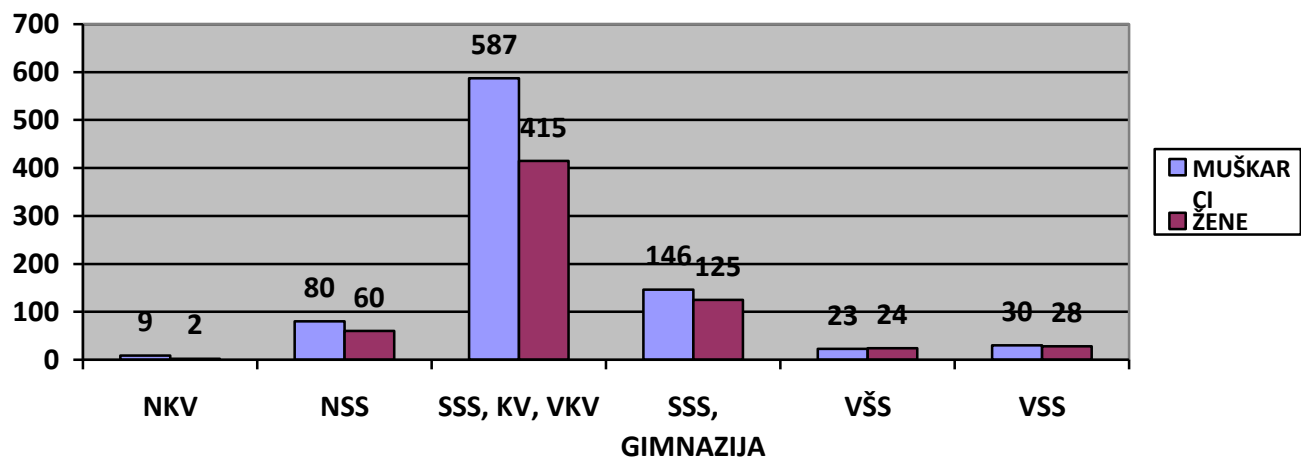
Graf 5. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i dob do 30. lipnja 2021. godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

Najveći broj zaposlenih osoba su mlade osobe i to od 20 do 24 godine, njih se u prvih šest mjeseci 2021. godine zaposlilo 322. Nadalje, sljedeće najzapošljavanije osobe s invaliditetom su osobe u kategoriji od 25 do 29 godina, njih 288, iza njih slijede osobe od 30 do 34 godine, njih 230. Najmanje je zaposleno osoba od 60 godina i više i to samo 18 osoba što je i razumljivo, jer zbog narušenog zdravlja većina njih je otišla u prijevremenu ili invalidsku mirovinu. Slično je stanje u istom razdoblju 2020. godine gdje je gotovo polovica od njih 985, zaposlenih u životnoj dobi od 15 do 29 godina. Najviše od 20 do 29 godina, njih 397. Po tome se zaključuje da se porastom dobi smanjuje broj zaposlenih osoba s invaliditetom.

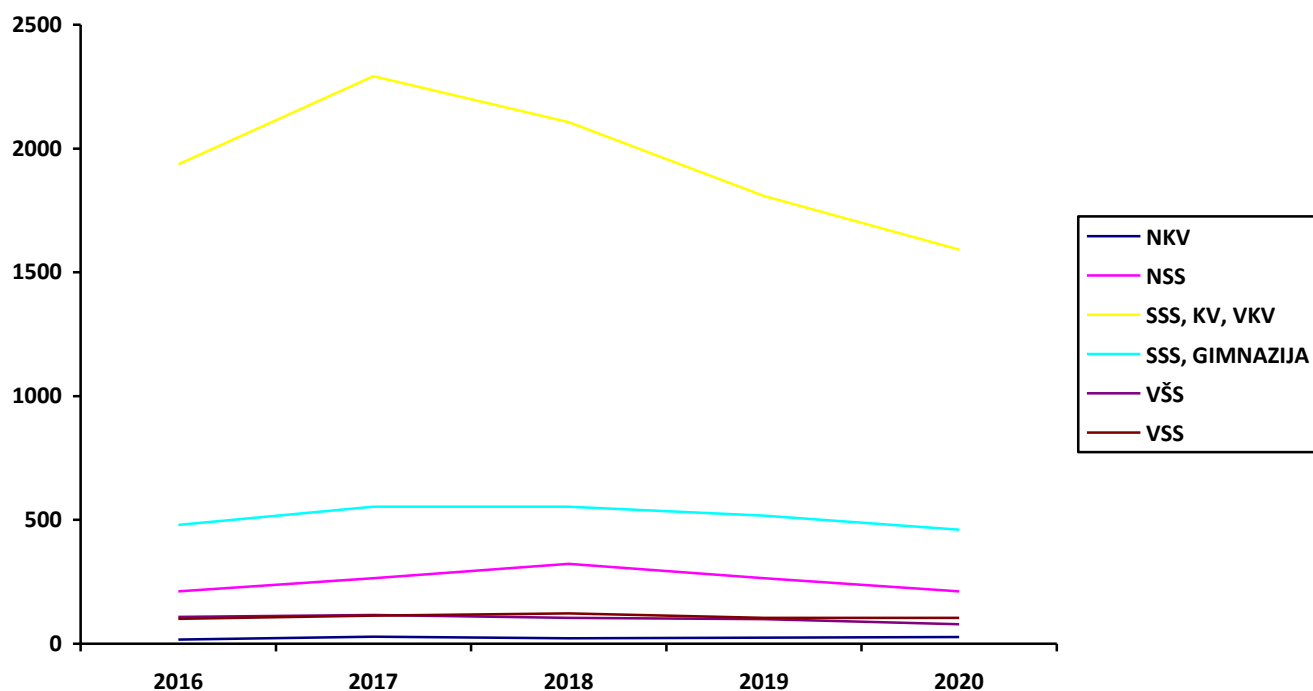
Graf 6. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i razinu obrazovanja od 1.siječnja do 30.lipnja 2021. godine od ukupno 1.529 zaposlenih

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

Razina obrazovanja osoba s invaliditetom koje su zaposlene preko Hrvatskog zavoda za zapošljavanje imaju završeno srednjoškolsko obrazovanje, njih 1.273 ili 83,3%, od toga trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje imaju 1.002 osobe što je i najviše, a četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje ima 271 osoba, iza toga slijede osobe sa nižom stručnom spremom njih 140, a najmanje zaposlenih je sa nezavršenom osnovnom školom ili bez škole, njih 11. U usporedbi sa istim razdobljem 2020.godine kada je zaposleno 985 osoba s invaliditetom, zaposlenih osoba sa srednjoškolskim obrazovanjem bilo je 841 osoba ili 90,9%. Trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje završile su 674 osobe, a četverogodišnje 167 osoba. Nižu stručnu spremu imalo je 77 osoba, a bez osnovne škole ili nezavršene osnovne škole bio ih je 5.

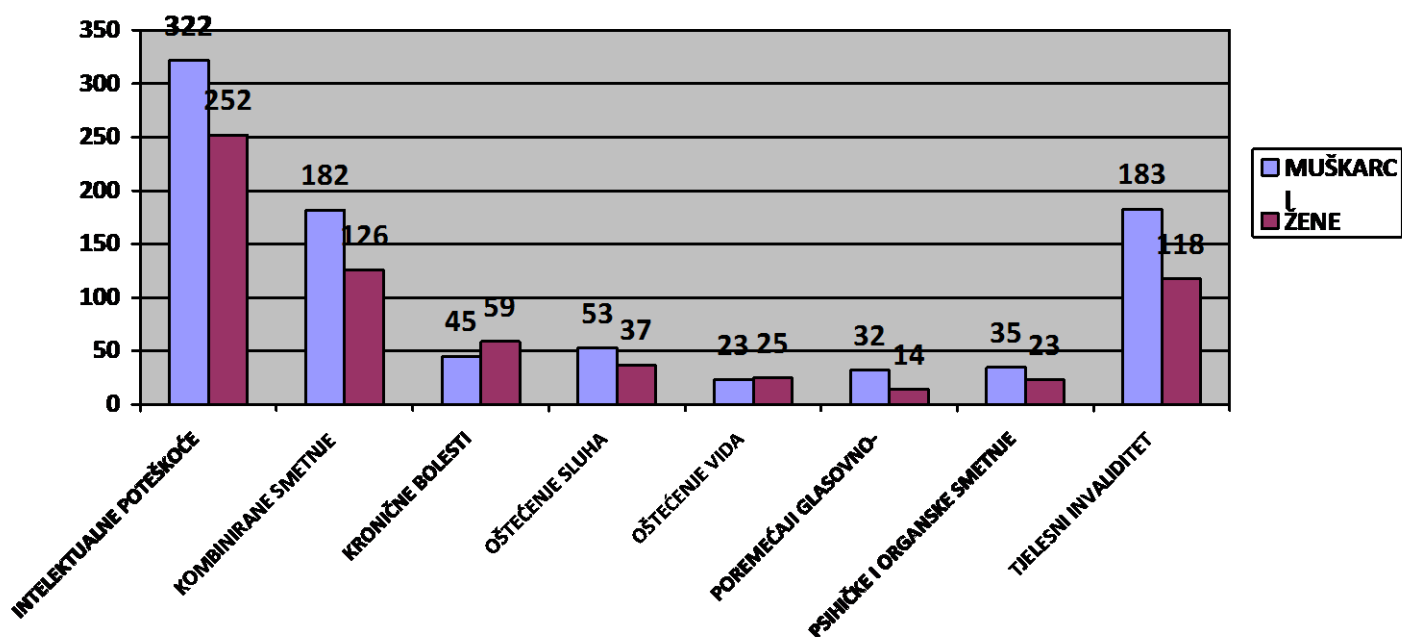
Graf 7. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na razinu obrazovanja u razdoblju od 2016. do 2020.godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2017; 2018; 2019; 2020; 2021, url)

Analizirajući podatke o zaposlenim osobama a invaliditetom u periodu od 2016. do 2020. godine vidljivo je da se kroz cijeli taj period trend značajno ne razlikuje, najviše je zaposleno osoba koje su imale završeno trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje. U navedenom periodu od pet godina od ukupno 14.745 zaposlenih 9.735 su osobe koje imaju završeno trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje, odnosno 66%. Najmanje je zaposleno osoba koje nisu završile osnovno školsko obrazovanje, njih 119, odnosno 0,08%.

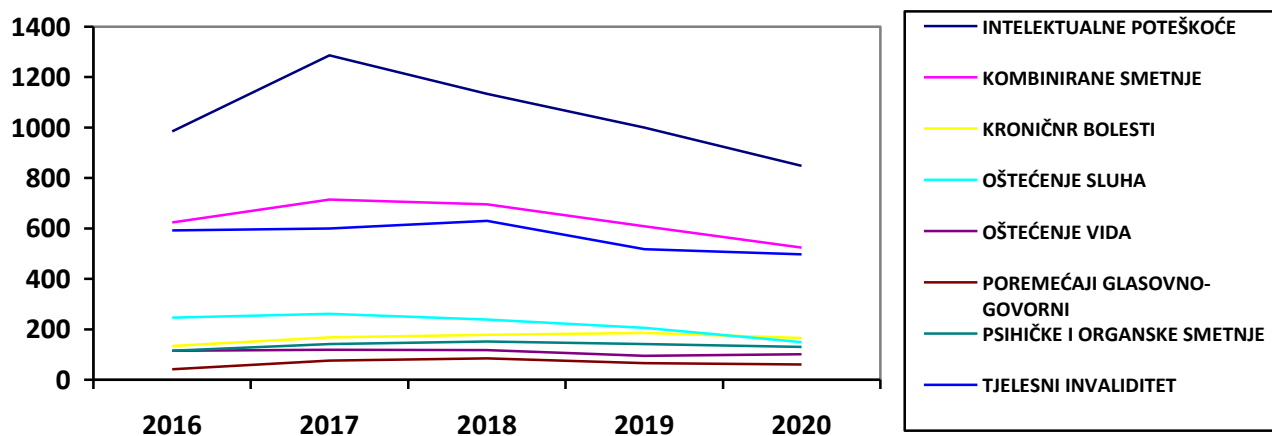
Graf 8. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i vrstu invaliditeta od 1.siječnja do 30.lipnja 2021. godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

U šestomjesečnom razdoblju od 1.siječnja do 30.lipnja 2021. godine najviše je zaposleno osoba iz skupine intelektualnih poteškoća, njih 574 ukupno od kojih su 252 osobe ženskog spola, a 322 muškog spola. Od ukupno 1.529 zaposlenih, zaposlene osobe s intelektualnim poteškoćama čine 37,5%. Nadalje slijede osobe s kombiniranim poteškoćama njih je zaposleno 308, odnosno 20,14% te osobe sa tjelesnim invaliditetom njih 301, odnosno 19,68%. Uspoređujući isto razdoblje lani je najviše zaposleno osoba s intelektualnim poteškoćama, njih 35,8%, nadalje su osobe s kombiniranim smetnjama, njih 21,1% te tjelesni invalidi njih 18,9%.

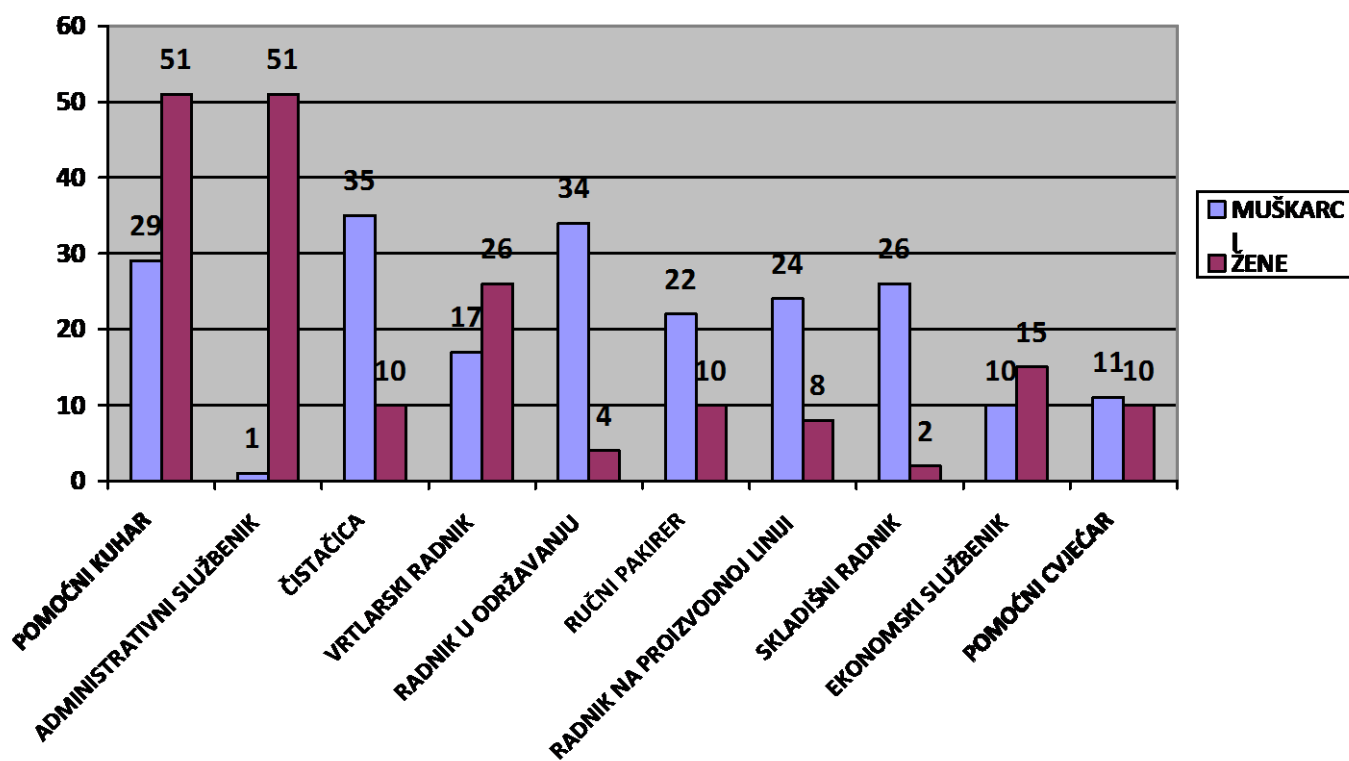
Graf 9. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i vrstu invaliditeta od 2016. do 2020 godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2016; 2017; 2018; 2019; 2020; 2021, url)

U prikazanom grafu vidljivo je da se trend zapošljavanja osoba s invaliditetom nije mijenjao ni u prethodnim godinama, najviše su se zapošljavale osobe koje imaju intelektualne poteškoće, zatim kombinirane smetnje i tjelesni invaliditet. 2016. godine od ukupnog broja (2.853) zaposlenih osoba s invaliditetom zaposlene osobe s intelektualnim poteškoćama su činile 985 ili 34,53%, zatim osobe s kombiniranim smetnjama njih 624 ili 21,87% te osobe s tjelesnim invaliditetom 592 ili 20,75%. 2017. godine ukupno zaposlenih osoba s invaliditetom bilo je 3.366 od toga je zaposlenih osoba s intelektualnim poteškoćama 1286 ili 38,21%, zaposlenih osoba s kombiniranim smetnjama 715 ili 21,24%, osoba s tjelesnim invaliditetom 600 ili 17,83%. 2018. godine trend se nastavlja, od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom (3.231) zaposlenih osoba s intelektualnim poteškoćama bilo je 1.134 ili 35,1%, osobe s kombiniranim smetnjama 696 ili 21,54%, osoba s tjelesnim invaliditetom 630 ili 19,5%. 2019. godine ukupno je zaposleno 2.820 osoba, s intelektualnim poteškoćama ih je bilo 1.000 ili 35,46%, s kombiniranim smetnjama 609 ili 21,6%, a s tjelesnim invaliditetom 517 ili 18,33%. 2020. godine ukupno je zaposleno 2.475 osoba s invaliditetom, prema vrsti invaliditeta prednjače kao i proteklih godina osobe s intelektualnim poteškoćama njih je zaposleno 848 ili 34,26%, nadalje slijede osobe s kombiniranim smetnjama njih je zaposleno 524 ili 21,17% i osobe s tjelesnim invaliditetom 497 ili 20,09%.

Graf 10. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na djelatnost zaposlenja na temelju radnog odnosa od 1.siječnja 2021. do 30.lipnja 2021.

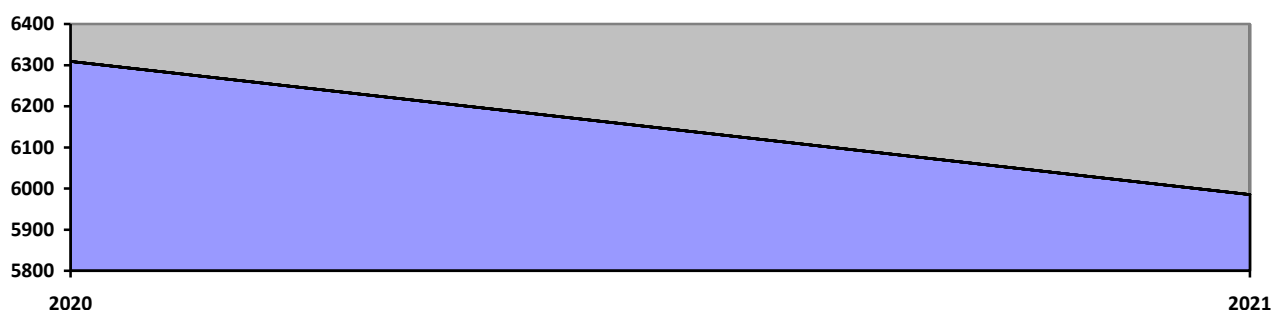
Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

U prvoj polovini 2021.godine najviše muškaraca se zapošljavalo na poslovima čišćenja, održavanja i kao pomoćni kuhari. Žene su se pak najviše zapošljavale na poslovima pomoćne kuharice, administrativne službenice te kao vrtlarske radnice. Podaci proteklih godina vrlo su slični sadašnjim podacima, 2016.godine najviše je muškaraca, njih 200 zaposleno na poslovima pomoćnog kuhara, dok su se žene najviše zapošljavale kao čistačice njih 134. U 2017. godini najviše muškaraca i žena se zaposlilo na poslovima pomoćnog kuhara, muškaraca 183, a žena 202. Dok se 2018. godine najviše muškaraca zaposlilo na poslovima održavanja njih 194, žene su se najviše zapošljavale kao pomoćne kuharice. U 2019. godini trend je vrlo sličan, skoro isti kao i 2018. godine, najviše muškaraca se zaposlilo na poslovima održavanja, njih 194, dok se najviše žena zaposlilo kao pomoćne kuharice njih 149. A u 2020. godini najviše muškaraca s invaliditetom se zaposlilo na poslovima održavanja, njih 132, dok se najviše žena s invaliditetom zaposlilo na poslovima čišćenja. Zaključujemo da se trend nije bitno promijenio.

4.2. Nezaposlenost osoba s invaliditetom

Prema podacima prikupljenim od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u izvješću o aktivnostima u području zapošljavanja do 30.lipnja 2021. godine evidentirane su 126.232 nezaposlene osobe, udio nezaposlenih osoba s invaliditetom čini 4,7 % što iznosi 5.985 osoba. U odnosu na isto razdoblje 2020. godine kada ih je bilo 6.309 vidi se trend smanjenja nezaposlenih osoba s invaliditetom što bi u postotku bilo 5,1% manje nezaposlenih nego godinu prije.

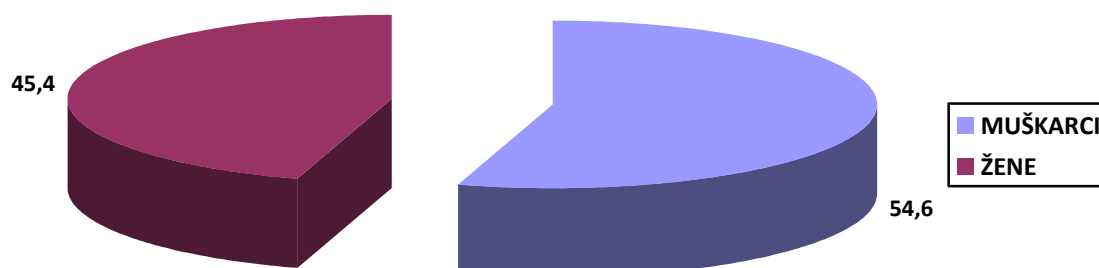
Graf 11. Prikaz smanjenja nezaposlenih osoba s invaliditetom u 2021.godini u odnosu na 2020.godinu

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2020; 2021, url)

Prema prikazanom grafikonu očigledno je da se 2021. godine broj nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje smanjio u odnosu na 2020.godinu.

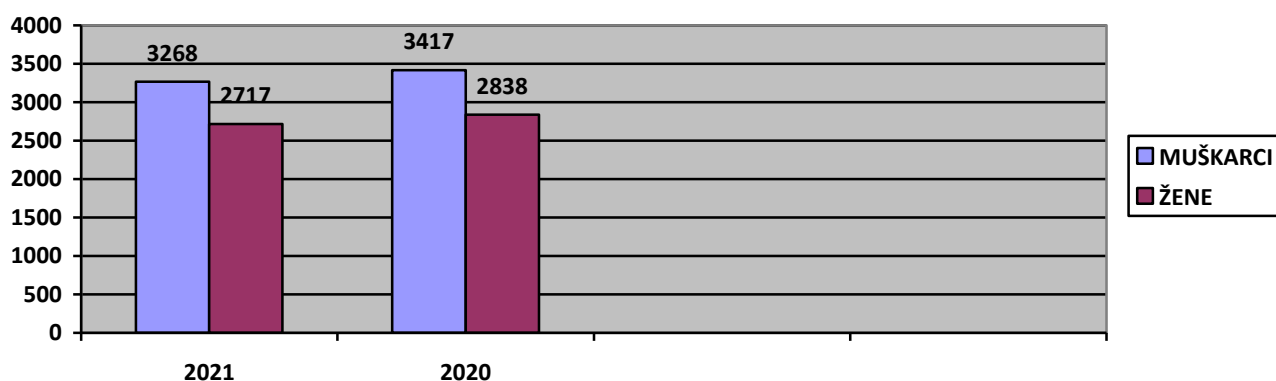
Graf 12. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu od početka siječnja do kraja lipnja 2021. evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

Prema spolnoj strukturi nezaposlenih osoba s invaliditetom vidljivo je da prevladavaju nezaposleni muškarci s invaliditetom i to 3.268 osoba odnosno 54,6%, dok je udio nezaposlenih žena s invaliditetom 45,4%, odnosno 2.717 žena. uspoređujući isto razdoblje 2020.godine kada je nezaposlenih muškaraca s invaliditetom bilo 55% odnosno 3.471, a žena 45%, odnosno 2.838 primjećujemo da se neznatno smanjio ukupan broj nezaposlenih osoba s invaliditetom, a da je omjer nezaposlenih prema spolu ostao skoro isti.

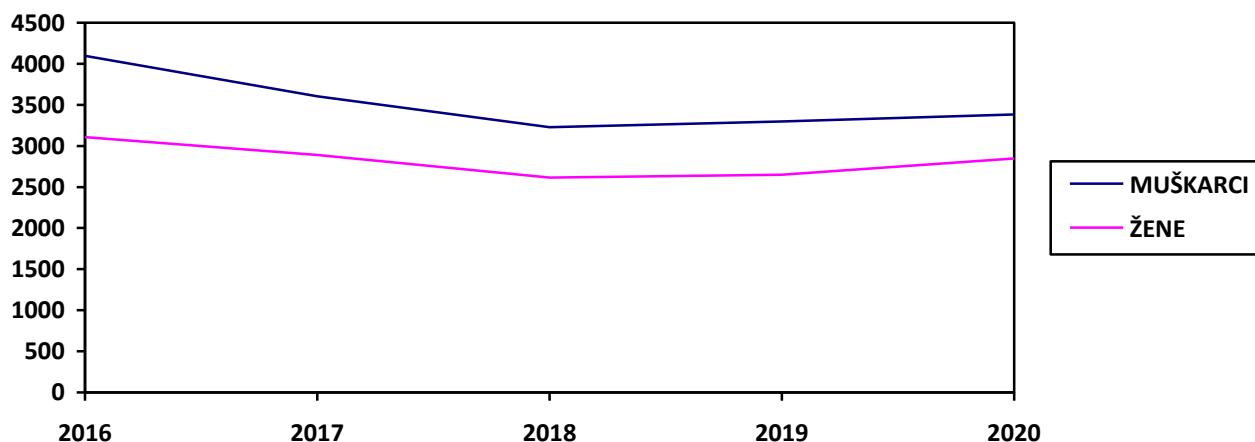
Graf 13. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu do kraja lipnja 2021. evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje u odnosu na isto razdoblje 2020.

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2020; 2021, url)

U prikazanom grafu vidljivo je da se 2021. godine u odnosu na 2020. godinu u istom razdoblju broj nezaposlenih osoba s invaliditetom smanjio. Nezaposlenih muškaraca u prvih šest mjeseci 2021. godine bilo je za 149 osoba manje, a nezaposlenih žena 121 manje nego 2020. godine. U prvih šest mjeseci 2021. godine broj nezaposlenih bio je 5.985, a u istom periodu 2020. godine bilo ih je 6.255 što je za 280 nezaposlenih osoba više nego u istom razdoblju ove godine.

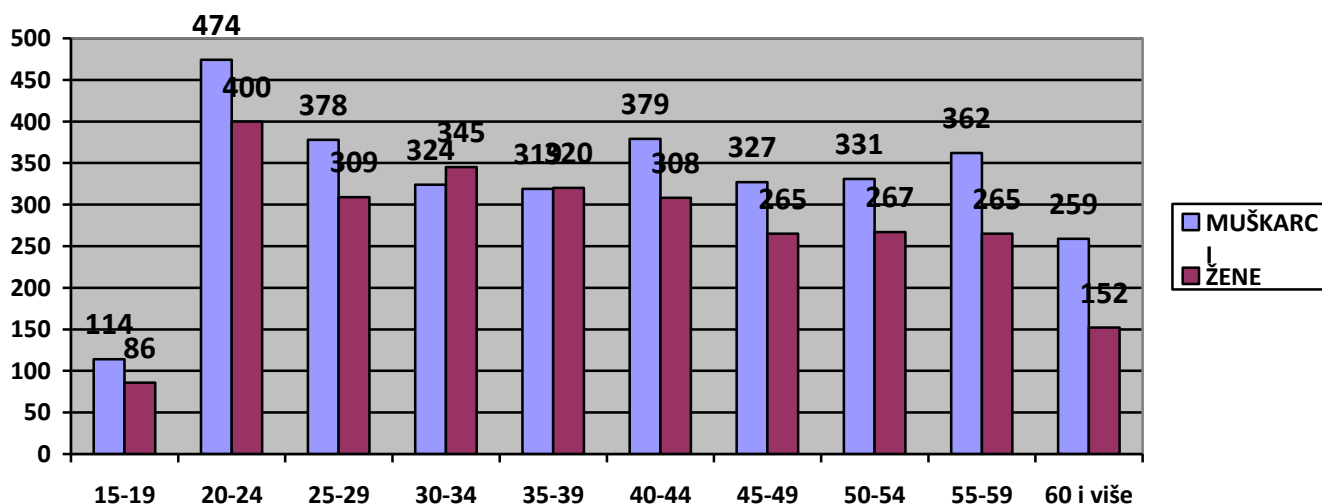
Graf 14. Prikaz nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiranih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u razdoblju od 2016. do 2020.godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2017; 2018; 2019; 2020; 2021, url)

Nakon što je broj nezaposlenih osoba nekoliko godina za redom opadao 2020. godine dogodio se lagani porast što možemo pripisati pandemiji koja je zahvatila cijeli svijet te su se posljedice uvelike osjetile na gospodarskoj i ekonomskoj razini što je dovelo do smanjenja zapošljavanja.

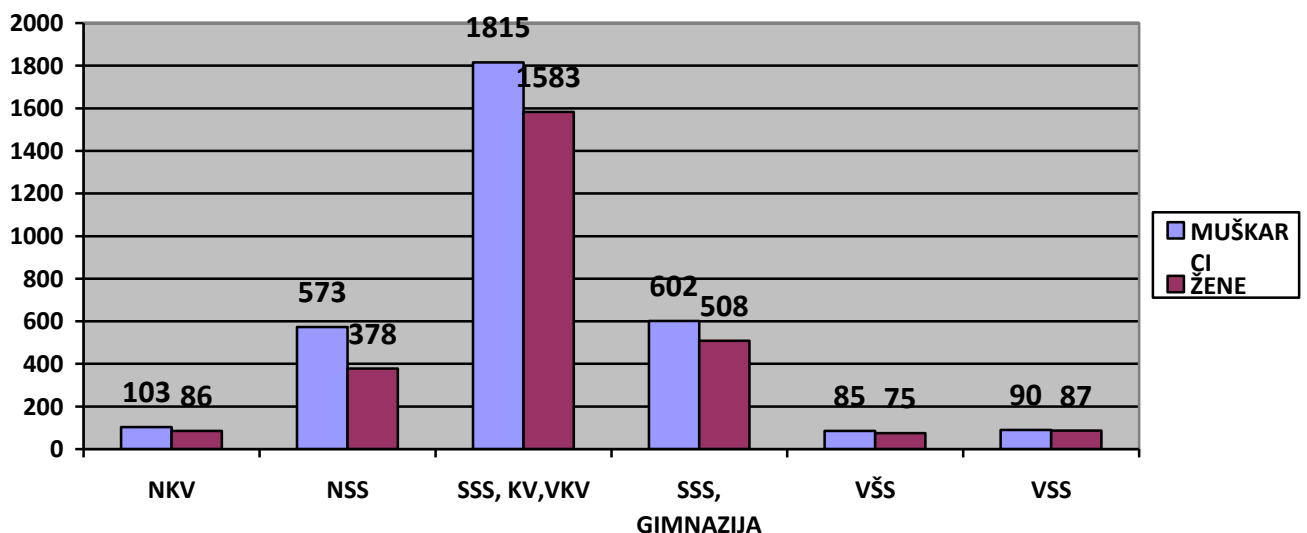
Graf 15. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu i dobi u prvih šest mjeseci 2021. godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

Najveći broj nezaposlenih osoba u šestomjesečnom razdoblju 2021. godine bilo je u dobi od 20 do 24 godine njih ukupno 874 ili 14,6%, i to 474 muškarca i 400 žena. Sljedeća najveća skupina nezaposlenih osoba je u dobi od 25 do 29 godina te od 40 do 44 godine. njih je ukupno 1374 odnosno 22,9%. Najmanje nezaposlenih ima u dobi od 15 do 19 godina što je i očekivano jer se većina osoba u toj dobi još školuje. Nakon njih slijede osobe od 60 i više godina što je također za očekivati jer je velika većina osoba u toj dobi u mirovini te je brisana iz evidencije Zavoda za zapošljavanje.

Graf 16. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i razinu obrazovanja od početka siječnja do kraja lipnja 2021.godine

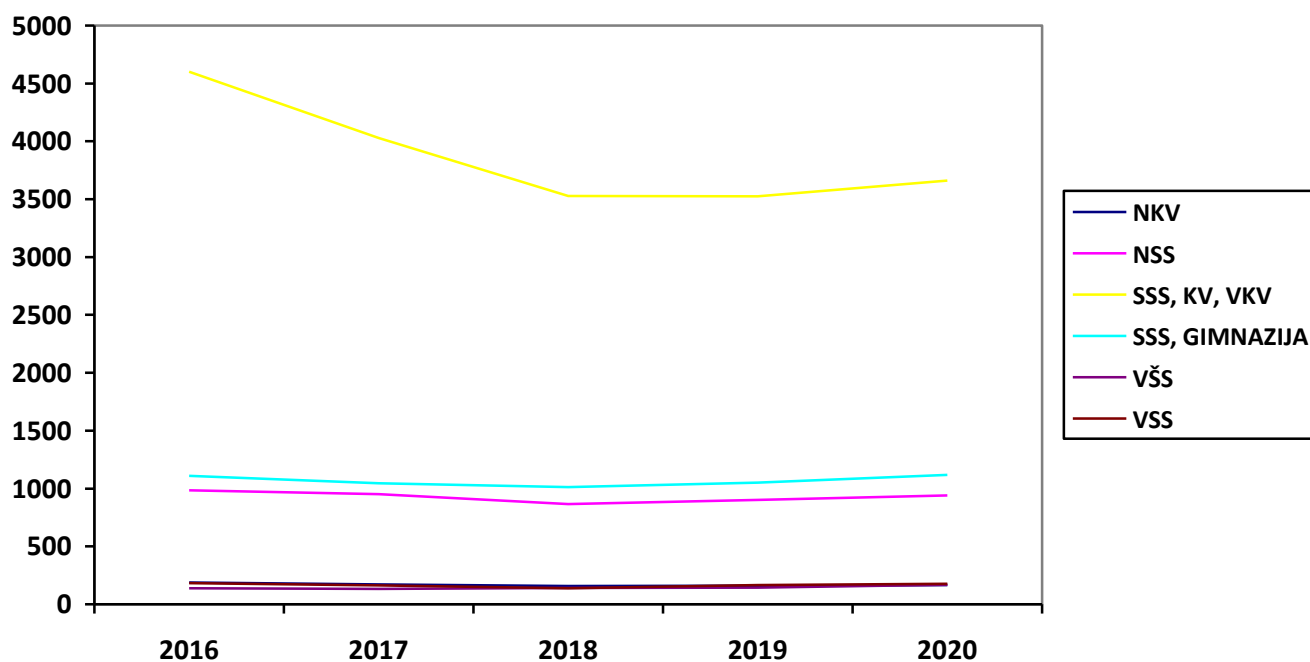

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

Osobe s invaliditetom koje su nezaposlene najvećim dijelom su trogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja, njih 3.398 ili 56,8%. Nakon njih slijede osobe koje su završile četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje, njih ima 1.110 ili 18,5%. Slijede osobe sa nižom stručnom spremom, njih ima 951 osoba ili 15,9%. Najmanje nezaposlenih ima sa višom stručnom spremom njih samo 160 ili 2,6%. Kada uspoređujemo isto razdoblje 2020. godine nezaposlenih osoba sa završenom trogodišnjom srednjom školom bilo je 58,8% znači za 2% više nego 2021. godine. završenu četverogodišnju srednju školu 2020. imalo je 18% osoba što je u odnosu na 2021. godinu manje za 0,5%. Kada promatramo koliko ima nezaposlenih osoba sa višim ili visokim obrazovanjem vidimo da od ukupnog broja nezaposlenih 2021. godine ih ima 337 ili

5,6% odnosno 177 VSS i 160 VŠS, dok ih je 2020. godine bilo isto 337 i to 168 VSS i 169 VŠS, što pokazuje da je porastao broj za 9 nezaposlenih koji imaju višu stručnu spremu, odnosno smanjio se broj nezaposlenih koji imaju visoku stručnu spremu.

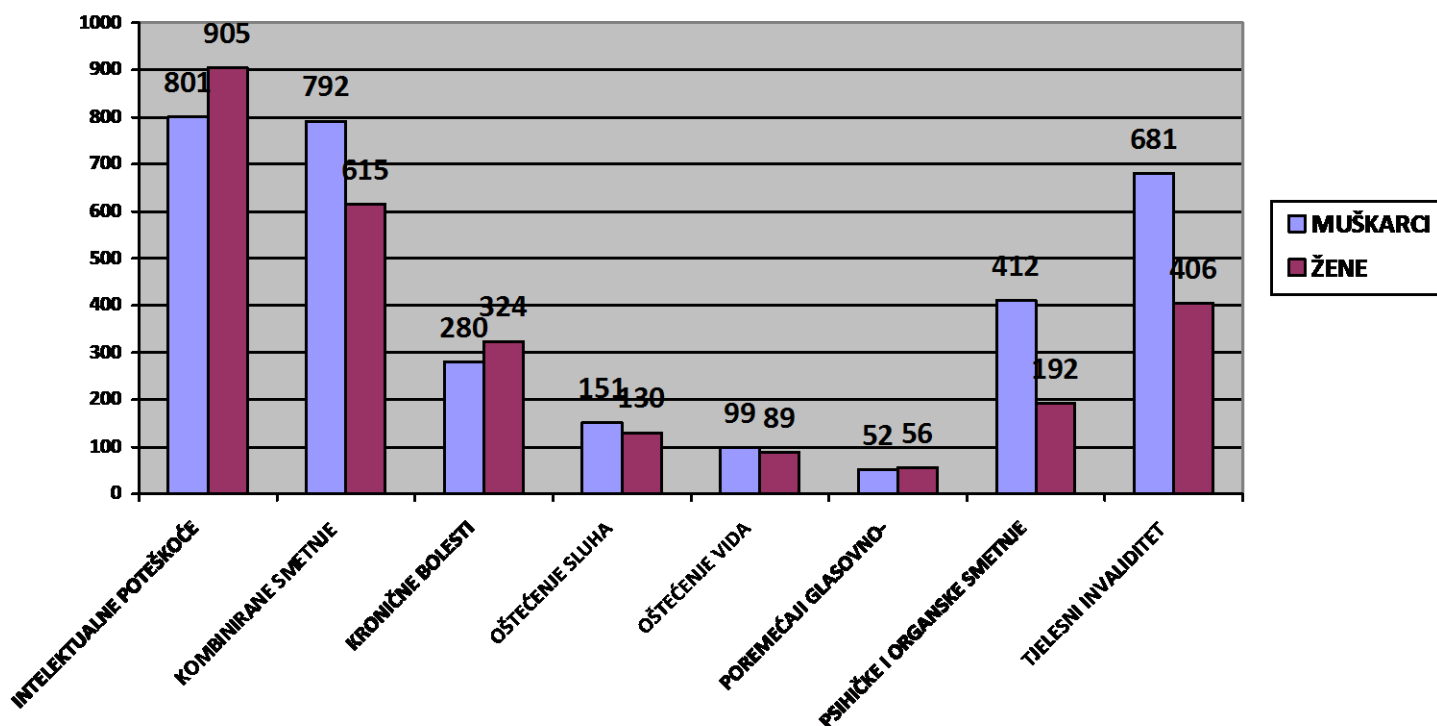
Graf 17. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s obzirom na razinu obrazovanja u razdoblju od 2016. godine do 2020. godine.

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2017; 2018; 2019; 2020; 2021, url)

U razdoblju od 2016. do 2020. godine najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom imali su završeno trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje zatim slijedi četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje te niža stručna sprema odnosno osobe sa završenim osnovnoškolskim obrazovanjem. Prema ukupnom broju 31.723 nezaposlenih osoba u ovom petogodišnjem razdoblju prevladavaju osobe sa trogodišnjom srednjom školom njih 19.344 i to u postotku od 61%.

Graf 18. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i vrstu invaliditeta od 1.siječnja do 30.lipnja 2021. godine

Prilagođeno prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021, url)

U razdoblju prvih šest mjeseci 2021. godine najviše nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje bilo je s intelektualnim poteškoćama, njih 1.706 ili 28,5%, zatim slijede nezaposlene osobe s kombiniranim smetnjama njih 1.407, odnosno 23,5%, nakon toga su osobe s tjelesnim invaliditetom njih ima 1.087 ili 18,2%. Najmanje nezaposlenih osoba su osobe s glasovno-govornim poremećajima, njih ima samo 108 odnosno 1,8%.

5. ZAKLJUČAK

Svi ljudi se rađaju jednaki i slobodni u svom dostojanstvu i pravima navodi Opća deklaracija o ljudskim pravima. Položaj osoba s invaliditetom oduvijek je bio nezavidan, u prošlosti i više nego sada. Samom činjenicom što su osobe invalidi život im je teži nego zdravim osobama. Oni svoju invalidnost nisu sami izabrali, to nije bio njihov izbor, postali su invalidi stjecajem okolnosti ili rođenjem i morali su se naučiti živjeti s time. Cjelokupnom društvu, pojedincima, državi i institucijama zadaća je olakšati im život jer i sama spoznaja da su invalidi im je dovoljna prepreka za normalan život. Oni su ranjiva skupina društva koja se svim silama želi integrirati u društvo i stati uz rame zdravim osobama te im dokazati da su ravnopravni s njima. Čak i više zbog želje i potrebe da se dokažu postaju izvrsni radnici kad im se pruži prilika.

Međunarodni i nacionalni zakoni koji su doneseni unatrag nekoliko godina idu u tome smjeru da se osobama s invaliditetom omogući lakše zapošljavanje. Donesene su razne mjere i potpore u koje je uključeno sve više institucija, a sve u svrhu integracije ranjivih skupina društva, posebice invalida. Zapošljavanje invalida donosi višestruke dobiti, ne samo pojedincima koji se zaposle već i poslodavcima te državi. Osnivanjem Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom učinjen je veliki korak u svladavanju prepreka pri zapošljavanju. Navedeni Zavod u svojoj djelatnosti provodi vještačenje u svrhu utvrđivanja invaliditeta, izdaje uvjerenja o utvrđenom invaliditetu u odnosu na rad, sufinancira programe za poticanje zapošljavanja, isplaćuje poticaje, provodi politiku unaprjeđenja i razvitka zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom, surađuje i educira poslodavce o zapošljavanju osoba s invaliditetom, provodi stručne nadzore centara i radionica koje zapošljavaju osobe s invaliditetom.

Analizirajući podatke prikupljene za ovaj završni rad došlo se do zaključka da se svake godine povećava broj poslodavaca koji se odlučuju zaposliti osobe s invaliditetom te im dati priliku da se dokažu na radnom mjestu. Svaki čovjek teži samoostvarenju kroz zaposlenje i karijeru koje su bitne točke u životu svih osoba te na taj način ostvariti potrebu za dostojanstvenim životom. Biti zaposlen važan je aspekt u životu svakog pojedinca, to je izvor egzistencije, samopouzdanja, profesionalnog razvoja, društvenih kontakata te općenito izvor kvalitetnijeg i boljeg života u svakom pogledu.

6. LITERATURA

1. Bacalja, D., Perin, V. (2015) Tko je osoba s invaliditetom: Odnos prema osobama s invaliditetom. *Zapošljavanje osoba s invaliditetom*, str.10
2. Benjak, T. (2021) *Izješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj*
URL:https://hzjz.hr/wp-content/uploads/2021/10/Invalidi_2021-2.pdf
[pristup: 26.12.2021]
3. Benjak, T. (2009) *Grđanski aktivizam i osobe s invaliditetom*
URL:<https://zaklada.civilnodrustvo.hr/uploads/files/sectionModuleFile/2016/11/17/ZEkJ05ZNLy0Dyxhm2Hf1hUjffV5HTK1.pdf> [pristup: 16.12.2021]
4. Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom, NN, 47/05
URL:http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_04_47.911.html [pristup: 23.10.2021]
5. Europska konvencija o ljudskim pravima
URL:http://www.echr.coe.int/documents/convention_bos.pdf [pristup: 17.10.2021]
6. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Godišnjak 2020*, Zagreb, 2021
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 15.12.2021]
7. Hrvatski zavod za zapošljavanje
URL:<http://www.mjere.hr> [pristup: 18.11.2021]
8. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 30.lipnja 2021. godine*, Zagreb, 2021
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 05.12.2021]
9. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 30.lipnja 2020. godine*, Zagreb, 2020
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 05.12.2021]
10. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 31. prosinca 2020. godine*, Zagreb, 2021
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 11.12.2021]

11. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 31. prosinca 2019. godine*, Zagreb, 2020
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 11.12.2021]
12. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 31. prosinca 2018. godine*, Zagreb, 2019
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 11.12.2021]
13. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 31. prosinca 2017. godine*, Zagreb, 2018
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 12.12.2021]
14. Hrvatski zavod za zapošljavanje, *Izješće o aktivnostima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u području zapošljavanja osoba s invaliditetom u razdoblju od 01.siječnja do 31. prosinca 2016. godine*, Zagreb, 2017
URL:<http://www.hzz.hr> [pristup: 12.12.2021]
15. Jezikoslovac
URL:<https://jezikoslovac.com/word/s7ud> [pristup: 15.01.2022]
16. Kiš Glavaš et.al, 2018, *Zapošljivost nezaposlenih osoba s invaliditetom*, Zagreb
17. Konvencija o pravima osoba s invaliditetom
URL:http://www.mhrr.gov.ba/pdf/konvencija_bos.pdf [pristup: 18.11.2021]
18. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, pročišćeni tekst, MU 18/97, 06/99, 14/02, 13/03, 09/05, 01/06, 02/10
URL:<http://www.zakon.hr> [pristup: 23.10.2021]
19. Marić, J. (2020) *Poslodavci radije plate kaznu nego da zaposle osobu s invaliditetom. Dosad ih je to stajalo više od 200 milijuna kuna*, Novi list
URL:<https://www.novilist.hr/novosti/hrvatska/poslodavci-platili-vise-od-200-milijuna-kuna-kazni-je-nisu-htjeli-osobe-s-invaliditetom/> [pristup: 31.11.2021]
20. Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava od 2008. do 2011. godine, NN, 119/2007
URL:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2007_11_119_3438.html
[pristup: 15.01.2022]

21. Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948)
[URL:http://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2013041003050667cro.pdf](http://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2013041003050667cro.pdf) [pristup: 17.10.2021]
22. Pravilnik o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN, 145/20
[URL:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_145_2804.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_145_2804.html) [pristup: 20.11.2021]
23. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom, NN, 75/18
[URL:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_08_75_1515.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_08_75_1515.html) [pristup: 18.11.2021]
24. Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom, NN, 75/18
[URL:https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_08_75_1544.html](https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_08_75_1544.html) [pristup: 18.11.2021]
25. Statut zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, NN, 110/14, 67/15, 28/18, 82/18, 64/20
[URL:https://www.zosi.hr/zavod/zakoni](https://www.zosi.hr/zavod/zakoni) [pristup: 16.12.2021]
26. Ustav Republike Hrvatske, NN, 85/10, - pročišćeni tekst, 05/14
[URL:http://www.zakon.hr](http://www.zakon.hr) [pristup: 23.10.2021]
27. Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja, NN, 85/14, 95/15
[URL:https://www.zakon.hr](https://www.zakon.hr) [pristup: 16.12.2021]
28. Zakon o mirovinskom osiguranju, NN, 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21
[URL:http://www.zakon.hr](http://www.zakon.hr) [pristup: 14.11.2021]
29. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, pročišćeni tekst, NN, 157/13, 152/14, 39/18, 32/20
[URL:http://www.zakon.hr](http://www.zakon.hr) [pristup: 06.11.2021]
30. Zakon o radu, NN, 93/14, 127/17, 98/19
31. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
[URL:http://www.zosi.hr](http://www.zosi.hr) [pristup: 14.11.2021]

POPIS GRAFIKONA

1. Prikaz povećanja zapošljavanja osoba s invaliditetom u prvoj polovini 2021.godine u odnosu na isto razdoblje 2020. godine.
2. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu do kraja lipnja 2021. evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje
3. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu do kraja lipnja 2021. u odnosu na isto razdoblje 2020. godine koji su evidentirani na Zavodu za zapošljavanje
4. Prikaz zaposlenih osoba s invaliditetom evidentiranih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u razdoblju od 2016. do 2020.godine
5. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i dob do 30. lipnja 2021. godine
6. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i razinu obrazovanja od 01.siječnja do 30.lipnja 2021. godine od ukupno 1.529 zaposlenih
7. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na razinu obrazovanja u razdoblju od 2016. do 2020.godine
8. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i vrstu invaliditeta od 01.siječnja do 30.lipnja 2021. godine
9. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i vrstu invaliditeta od 2016. do 2020 godine
10. Prikaz strukture zaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na djelatnost zaposlenja na temelju radnog odnosa od 01.siječnja 2021. do 30.lipnja 2021.
11. Prikaz smanjenja nezaposlenih osoba s invaliditetom u 2021.godini u odnosu na 2020.godinu
12. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu od početka siječnja do kraja lipnja 2021. evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje
13. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu do kraja lipnja 2021. evidentiranih na Zavodu za zapošljavanje u odnosu na isto razdoblje 2020.
14. Prikaz nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiranih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u razdoblju od 2016. do 2020.godine
15. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom prema spolu i dobi u prvih šest mjeseci 2021. godine
16. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i razinu obrazovanja od početka siječnja do kraja lipnja 2021.godine

17. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s obzirom na razinu obrazovanja u razdoblju od 2016. godine do 2020. godine.
18. Prikaz strukture nezaposlenih osoba s invaliditetom s obzirom na spol i vrstu invaliditeta od 01.siječnja do 30.lipnja 2021. godine

POPIS TABLICA

1. Prikaz broja osoba s invaliditetom prema županijama, spolu i dobi na dan 09.09.2021.
2. Prikaz isplaćenih sredstava od strane Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom poslodavcima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Ivana Biondić**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom **Zapošljavanje i položaj osoba s invaliditetom na tržištu rada u Republici Hrvatskoj** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 21. ožujak, 2022.

Ivana Biondić
